

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 fr.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy óra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékire.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Szerda, augusztus 17.

A víz.

Irtó: Kossuth Ferenc.

Kolozsvár, aug. 17.

Mióta haza jöttem, sokszor sürgöttem az öntöző csatornák eszméjét. Nem oly csatornákat, melyeket egyes érdekelt csoportok készítenek; hanem az állami öntöző csatornák hálózatának eszméjét.

Abban a bizottságban is, melyet több év előtt Darányi miniszter az öntöző csatornák ügyében összehítt, küzdöttem ezért az eszméért — de hiába; hangom a pusztában kiáltó szó maradt; magam maradtam véleményemmel a sok hozzáértő és hozzá nem értő egyéniség közt, de a véleményemet megtartottam; szívósan vallom ma is, vallani fogom a jövőben is és meg vagyok győződve, hogy teljes és tökéletes igazam van.

Azt, hogy teljes és tökéletes igazam van, nagyon szomorú drasztikussággal bebizonyította a jelen év, mely óriási szenvedést hozhat szegény hazánkra, hazánk népére, kivált ha tekintetbe vesszük azt a tényt, hogy egy olyan vak, süket, szivtelen és kiméletlen moloch prédája vagyunk, mint a katonai hatalom, mely állam az államban, hatalmasabb az államnál; mert egy százados vágyódás és hóbort egyedül megmaradt képviselője, az özbírodalomért vágyódás s azé a hóborté, melyért a sok vér és sok könny folyt és sok természetes kötelék lett szétépvé.

Ez a katonai hatalom csakis a saját valódi, vagy képzelte érdekét tekinti; példák rá azok a százmilliók, a melyeket éppen most követel, mikor a népet az óriási hihetetlen szárazság következményei az éhínséggel fenyegetik.

Ha saját sorsunk urai lennénk, feltehető, hogy nem lennénk sem oly könnyelműek, sem oly vétkesek, vagy oly örültek, hogy éppen akkor költenék legtöbbet, a mikor legkevésbé van költeni való.

De mi parancsszóra költünk! Azonban államháztartásunk is ugy van berendezve, mintha egy nagy, hatalmas és gazdag ország lennénk. Elő példa e berendezkedésre az aranyos, márványos, csodaszép országgyűlési palota, mely a legnagyobb világbirodalom ország-házánál, a londoni „House of Par-

liament“-nél sokkal szebb és nagyobb szerű; az ország pedig, melynek ilyen a Háza, az éhséggel küzd, mihelyt az emberi kontárkodás határai túlságosan érezhetővé válnak, ebben a már eredetileg is rossz éghajlati viszonyok közt selymő országban.

A mi államháztartásunk költségei, még a katonai moloch-tól eltekintve is, nincsenek arányban egy szegény, földmivelő gyarmatország vagyoni helyzetével, ahol egynehány eszős kimaradása már elég arra, hogy a népet éhínség fenyegetse. A mi államháztartásunk költségei semmi ruganyossággal nem bírnak, de automatikus növekvési képességgel igenis bírnak a legnagyobb mérvben.

Ilyen viszonyok közt kétszeres figyelemmel kellene lennünk arra, hogy mit csinálunk és mit nem csinálunk.

Holott éppen erre nem szoktunk figyelemmel lenni, mert nálunk a hozzáértés nem szükséges ahhoz, hogy az ország legfontosabb ügyei kezeltesse, csakis nálunk létezik az a fogalom, melyet e mondás fejez ki, hogy: »magyar királyi ész«; és az, hogy: »ha ad az Isten hivalt, ad m. k. észt is hozzá.«

Ime, például az ország vízügyei: Magyarország az egyetlen, ahol e szakügyben a szakhivatal csak javasló lenne, pedig Kvassay Jenő alatt megállja helyét s nem szakemberek intézkednének s rendelkezének. Egyáltalában a legtöbb szakkérdésben nem szakemberek rendelkeznek; az ember alig hiheti el, hogy egy polgárosodott államban ilyen berendezkedés lehetséges lehessen, de nálunk ez így van és beláthatatlan időnkig így is marad!

Kétségbevonhatatlan igazság az, hogy az ország mezőgazdasága, egyenesen utálva van a nagyszabású vízimunkálatokra.

A vizek kárai ellen védekezni megtanultunk; erre nézve már nagyon kiváló helyet foglalunk el az európai államok közt, de a víz hasznosítása tekintetéből szánsalman hátramaradtunk.

És nekem az a nagy kifogásom volt a vizek kárai ellen való küzdelem terén végzett nagyarányú munkák ellen, mihelyt hazajöttem és mihelyt édes hazám sorsával gyakorlatilag foglalkozhattam, hogy

a vízvédekezés nem hozott kapcsolatotba a vízhasznosításnak eszméjével, egy gondosan és alaposan kidolgozott terv szerint, melynek megvalósítására évtizedek kellenek talán, vagy talán egy egész század, de a mely magyar hazánk földéből fokozatosan valóságos Kanaán földet csinálna.

Ha 1867-ben elkezdtük volna, az elmúlt harminchétf év alatt a nagy munka egyharmadán már jóval túl lennénk; és nagy része a vízvédekezésre s a belvizek elleni küzdelemre fordított munka, ha a vízhasznosítás tervével hozott volna kapcsolatotba, másképpen lett volna végezve.

A vízpárolgó területek nagymérvű csökkentésével kétségtelenül befolyásoltuk éghajlati viszonyainkat. S az erdőirtás megállítás s a kiirtott erdők befásítása még távolról sem hozta meg az említett kártosító hatását.

Pedig annál inkább van szükségünk nekünk magyaroknak a nyers természet szeszélyének látszó rendelkezései alól kivonhatni népünk megélhetési viszonyait, menne bizonyosabbá válik, hogy egész Európa éghajlati viszonyait érezhetőleg befolyásolja a gulf stream irányában észlelhető erős változás, amely a csapadékmennyiséget, a kipárolgási mennyiséget és a szelek irányát határozottan befolyásolja.

Nekünk határozottan szükségünk van klímatis viszonyaink tekintetéből az öntöző vízre; és szükségünk van anyagi helyzetünk és földünk természete miatt a trágyázó öntözésre, vagyis a folyóvizekben rejlő trágyázó anyagok kibaszalására, melyeket a jó isten minden tavasszal küldene is folyóinkkal, de mi bekötöttük a szemünket és vak öntudatossággal sietünk levezetni az áldásos vizet.

Bár a Tisza vízgyűjtőjében a viszonyok meglehetősen kedvezőlenek, mert a csekély vízesés mellett a víz kivitele és a csurgalék visszavezetése nehéz, azért mégis a Tiszának és mellékfolyóinak másodpercenként kétszáz köbmétert kivevő vízmennyiségével egy fél millió holdat lehetne rendszeresen öntözni; a Tisza balpartján a felső Tiszából s a Szamosból csatornával vezetett vízzel, a Tisza jobb oldalát

Csongrádon alul a Dunából vezetett csatornával. A Tisza völgyén a Sajó Hernádból, a Sebes-Körösből, a Marosból stb.

A Duna völgyében egy a vízmennyiség mint az esés dolgában kedvezőbbek a viszonyok; s itt egy millió holdat könnyen öntözhetünk.

De mindez nem elég; mindez csak fele annak a területnek, a mit felső Olaszországban (például) tényleg öntöznek. A vizek tározásához kell tehát folyamodnunk, a mire nézve ugyancsak régi és alapos példával járt Mörisz fáraó Egyiptomban. Bár lenne annyi belátásunk, mint ennek a fáraónak volt!

A kivilágítás ügye.

— Adomány az inség-alapra. —

Kolozsvár, aug. 16.

Kolozsvárott a régi idők óta fennmaradt egy hagyományos szokás, hogy augusztus hó 17-én és 19-én nagy kivilágítást rendez a város és a polgárság. A tereket katonabanda járja be s magával viszi a fő utcákra a kislékek népet: az az dehogyan is a népet, csak a gyerekeket, a cselédeket, a szakácsnékat és a bakákat. Nagy a lármarendés és fel van vele az egész város nyugalma zavarva.

E — józan emberek előtt — teljesen felesleges lármá megszüntetésén már évek óta töprengnek Kolozsvár közéletének valódi vezetői — amint azt dr. Haller Károly is jelezte az inségbizottság ülésén — de nem volt meg a bátorság arra, hogy azt tényleg be is szüntessék. Most meg van rá az alkalom. Az egész ország egy rettenetes inségnek néz előbe. Tudja, érzi, valija ezt mindenki itt Kolozsvárott — Salamon Antal városi tanácsos kivételével. S éppen ezért az a bizonyos bizottság többsége — ismét csak a nevezett városi tanácsos kivételével — elhatározta, hogy megkéri a tanácsot:

Adja tudtul a közönségnek, hogy ez évben nem lesz kivilágítás; s kérje fel a polgárságot, hogy a kivilágításra szánt összeget, juttassa el az inség-alap megteremtésére.

Ezt a határozatot örömmel üdvözölte mindenki. Hiszen magánál a városnál százasokról van szó. Hát még ha a közintézetek, a magánosok adományait tekintetbe vesszük még 1—2000 koronát is össze lehetett volna hozni az inség-alapra.

A tanács tegnapig nem döntött a kérdésben. Csak tegnap délután 5 órakor ült végre össze a tanács és hozott egy

olyan határozatot, amelyet mi — tisztelettel szölvá — kicsit humorosnak tartunk.

Azt határozta ugyanis a tanács — mint az majd alább teljes szövegében olvasható lesz — hogy aki akar világitson, aki pedig nem akar, az ne világitson.

Ejnye, ejnye! Hát eddig nem az világitott csak; aki akart. Volt eddig valami törvény, vagy rendelet, vagy talán városi szabályrendelet arra, hogy mindenkinek kötelessége világitani?

A kérdés súlypontja azon van, hogy a város világit-e? S mivel világit, hát ezen fordul meg az egész ügy és akció sikere.

Sajnálatlalt látjuk, hogy a tanácsban Salamon tanácsos ur különös érvei győztek a józan felfogással szemben.

Ez érvek között nem utolsó az — a mint hallottuk — hogy a nevezett tanácsos ur szerint, nincsen inség, nincsen drágaság. Hát mi ezt elhiszük a tanácsos urnak, a kinek bizony kijár a fizetése, akármi legyen is a szegénység. Szinte azt mondhatjuk: könnyű neki beszélni, mert hiszen a fizetése meg lesz; családja nincs és Nagy Gábor nem emelheti fel vendéglőjében a pecsenye árát, ha mindjárt 30 fillérrel drágábban fizeti is a nyers húst kilónként.

De gondolni kell azokra, a kiknél kenyér-kérdést jelent ez a nyomorúságos esztendő. Eszükbe kell hogy jusson — a kik gondolkoznak is szoktak — hogy vannak emberek, a kiknek nagy a családjuk; a kiknek a gyerekei éhezni fognak, a kik nem lehetnek majd jó meleg szobában, mert a miben reményességük volt, a mihez megélhetést fűződött, azt kiégette a földből a rettenetes szárazság.

Ismételjük: a ki gondolkozik szokott, a ki nem máról holnapra él csupán a lelkevel, az tudja, megéri és megéri mindent. Salamon Antal városi tanácsos urból hiányzanak ezek a képességek. Az ő egész világa és eszmémenete a körül forog: vajjon nem-e bevándorolt az, a kitől valamely egészséges eszme kipattant. Mert Salamon Antalnál az első kvalifikáció, hogy valakinek joga legyen szólni, hogy az illető Kolozsvárott anyakönyveltetett-e el, vagy pedig Kecskeméten. Ezt hangoztatja mindenütt: a vendéglőkben, a kávéházakban, a mulatóhelyeken és néha a hivatalban is.

N m habozunk azonban bevallani, hogy így csupán azok gondolkoznak, a kiknek a lelkekre, a szellemi világukra is — csipetű kell, mert rövidlátók.

Mindezeket pedig azért tartottuk szükségesnek elmondani, mert tudjuk, hogy az illető tanácsos ur lármás és zajos fellépésének tulajdoníthatjuk a tanács ama határozatát, mely a következő falragaszt szölte

ják, másrészt egyes kisebb támadásoka biznak rájuk.

Az ütközet az, ahol kiütünk a japánok erős és gyöngy oldalát. Úgyes és vakmerő támadók, de már üldözni nem igen tudják az ellenséget, mert akkorra nagyon ki vannak fáradva. Ha a japánok támadásra készülnek, ezt az jelzi, hogy a házakból és faivakból, amere seregeik elvonulnak, ki-költöznek a lakók, a szomszédos hegyeket pedig a kínai őrszemek lepik el.

Rendkívül fegyelmzett és jól van szervezte a tüzérségük és ez is a főszerep minden ütközetben, de lövegeik nem visznek olyan messzire, mint az orosz gyorsüzelő ágyúkai, amirt is sokszor a japán tüzérek egyenesen az orosz tüzérek ellen inteznek támadást, mint ahogy a vafankui s az ajanjámi ütközetben volt erre eset.

Gyöngy oldaluk az, hogy a szuronyharcban nem állják meg a versenyt. Ugy látszik, e részben hiányos a kiképzésük, mert a bajonethez nem szivesen nyulnak, hanem ha már kenyértörésre kerül a dolog, inkább a tartalékosok saivára bízzák a szuronysegeve előnyomuló oroszokat: ilyen volt a tizenegedik ezred támadása a Yalu mellett.

A vidék kiütő ismeretében természetesen ismét az oroszok nem tarthatnak velük. Ez a dolog teszi lehetővé szakaszaik gyors, biztos előszelést és mozgásaik könnyűségét. Lehetetlen az oroszoknak meglátni, hogy merre haladnak, hol vannak: egyszerre csak előtűk teremnek, majd ismét egy eltűnnek, mintha a föld nyelte volna el őket; sőt a meséjét sem lehet kivenni az egyes hadosztályok között.

A japán csapatokat nagyszámú asszony szokta kísérni, akik éltel főznek a legénységnek és a sebesülteket ápolják.

B. P.

TÁRCA.

Lia-dalok.

I.

Nem érzek a lelkem,
Amikor ott fürdök a nap sugarában?
Nem érzek a lelkem,
Amikor a szellő megsimogat lágyan?
Hisz ott vagyok nálad
Szerelmemmel, vágygyal minden alkonyatkor;
S arcom olyan sápadt,
Mint a hervadt levél a hold sugarától!

Nem érzek a lelkem,
Mely az érkezéssel áhitattal várja?
Nem érzek a lelkem,
Mely csak sir utánad tenger könnyre válna?
Nézz a tüzes napba:
Ott láthatok lobogni szerelmesen engem.
Nézz a felhőre:
Ott láthatok borongni búbanatallal telten.

II.

Borulj rám árnyas lombjaidal
Szerelmemnek kedvenc fája.
Ó messze ment: mi itt maradtunk,
Ó visszasírva... visszavárva...
Oh, ugy szeretném álmaimban
Halovány arcát percre látni;
Csógy szeretném, ugy mint hajdan
Csókolva karjaimba zánni....

Borulj rám szerelmemnek fája,
Altasson el lombsuttogásod: —
S jelenj meg álmaimban édes
És gyújtsd szívemben, szítsd a lángot!
Hadd éjgél!... És az alkony árnya
Temessen el kódólyolódval....

S téged Liám a legszebb hajnal
Övezzen csillogó sugárral.

III.

Szelidebb a hold ringatózó fénye,
Üdőbb a szellő is, mely meglegyint, —
Érzem: szerelmem sóhajtása, vágya
Hozzám suhan megint.

A csillagok is fénylőbben ragyognak,
A tisztá, kékes égboltozat, —
Érzem: nyomán sok mélabús dalomnak
Mereng az angyalom....

És mégis olyan hangtalan a lelkem,
Nem vidul semmin, bármit mond az ég: —
Ki tudja? hátha édes rózsaszín
Most más ifjunak csókja égl....

Peterdi Andor.

A japánok taktikája.

Egy előkelő orosz tiszt a Novoja Vremja hasábjain közli a keletázsiai harcúterén szerzett tapasztalait. Cikkje igen érdekes és jellemző világot vet a japánok hadviselésére. A tiszt kénytelen megvallani, hogy az oroszok csak későn, a harc folyamán ismerték ki ellenfeleiket, a japánokat, akiknek sztratégiai tudománya egyben-másban felülmúlja a nálunk bevett módszereket. Szerfölött agyafut, ügyes ellenfél ez a nép, melynek, ha vannak némely hátrányai, de dicsekedhetik igen nagy előnyökkel is.

A cikkíró sorra veszi a japánok taktikáját menetelés, táborozás, hadállás és csata közben s ha helyenként nem is tudja levetkőzni elfogultságát, azért sok tanulságos dolgot olvashatunk ki sorából, a mit megiszírlhetnének maguk az orosz vezérek is, ha ugyan el nem késtek volna már vele.

Mindjárt a menetelésnél (March) az a

japánok főelve, hogy ne fáraszták ki nagyon mbereiket. A legénység óvatosan, lassan nyomul előre, a mit egyrészt az is okoz, hogy nincsenek a cipőhöz hoz szokva, mert inkább szalmából font szandált viselnek. Gondjuk van arra is, hogy koronként egy kis pihenőt tartsanak. Másik főelvük az, hogy nem szeretnek sík földön menni, e helyett inkább a hegyi utakat választják, mi által elkerülik egyrészt a körülzáratás veszélyét, másrészt meg nem kell — mint az oroszoknak — minduntalan folyókön átgázolniok. Amerre mennek, azt a környéket előbb szorgosan kikémleltetik kínai őrszemeikkel, akiket busásan megfizetnek, de viszont meg is kívánják tőlük a pontosítást, mert a legesekélyebb kötelességmúlaztatás halált von maga után.

Ugyancsak kínaiakat használnak előőrsi szolgálatra is. Ilyenkor aztán maguk érik legjobban a bekerítés módját. Különdenek egy szakaszt, mely két részből áll, egyik a zóme, a másik az ugynevezett thooprs: vadászok, a kik egy bokorban lesbe állva, elbocsátják maguk előtt az orosz őrsőket s akkor rájuk lönek. Ha most a meglepett oroszok vissza akarnak vonulni, a másik oldalon a szakasz zóme itt rajtok.

A podgyászt kulik hordják utánuk öszvéreken, ezek messze elmaradnak a csapatok mögött, ugy, hogy — mondja a cikkíró tiszt — eddig még egyszer sem sikerült a podgyászt kézrekeríteniök.

Pompásan értenek ahhoz is, hogy a csapatok egymást gyorsan és könnyen tudósítsák. E célra jelző állomásokat létesítenek. Jeladásra heliográfot, tüzet, füstöt, lámpákat, lobogókat használnak s ezt a szolgálatot is többnyire kínaiak teljesítik, akik a japánokra nézve megbízhatóbbak, mert a vidéket tövöröl-hegyére ismerik.

Ha aztán valahol tábort ütnek, jobban szeretnek sátrakban (bivonac) meg-

szállni, mint városokban, vagy falvakban. Ezeket a sátrakat sem ütik fel az országuton, hanem szintén inkább a hegyek közt, mintegy eldugva — s e szokásuktól csak akkor térnek el, ha épen elakarják zánni az ellenség útját. Sátraik nagyon kényelmesek, akár a tisztnek, akár a közembernek, van szalmaburota, tábori ágya, szőnyege, a főbb tiszték még külön lakást is kapnak. Magával csak épen annyi holmit visz a japán katoná, a mire szüksége van: puskát, töltényeket, egy kulacs vizet, főtt rizst stb. Az is jellemző, hogy nem szeretnek tábori tüzeket gyújtani, inkább sötétben töltik az egész éjszákát.

Hadálláskor (Stellung) szintén legelső dolguk a vidék kikémlelése. Akkor aztán a terepet, a kéznél levő kis táblákon, négy-szögekre osztják és minden táblát számmal látnak el: ezek a számok az irányzék magasságot (Visierhöhe) jelölik. A táblákat egy feltűnő helyen kitűzik, hogy tisztnek is, közemberek is láthassák és megmagyarázzák a legénységnek, hogy abban az esetben, ha a vezetőket lelőnék, miként tájékozódhatnak pontosan a szamozott táblák szerint. A műszaki csapatok nagy gyorsasággal ásásnak meg az árkokat, hidakat vernek, kijavítják az utakat és könnyen szembetűnő tárgyak (sziklák, fak stb.) segélyével mérik ki a frontot s a két oldalt. A kínaiak meg fölépítik a jelző- és telefon állomásokat. Az oroszokat nagy bámulatba ejtette a japánok számítóképesége és műszaki jártassága.

A csatában, ütközeteknél a japánok a földözethez értenek kitűnően. Vadászok nyitják meg a frontot, akik később a két szárnyon oszlanak meg. Nagyon ügyelnek arra, hogy a főhadtest mindig összetartson s kevésbbé legyen kitéve a körülzáratásnak. E célból előzetes gyakorlatokat is szoktak tartani. Rezervistáikat földözetre használ-

Kolozsvár sz. kir. város közönségéhez!

Városunk közönsége körében mozgalom indult meg az iránt, hogy a Felső-dicsősegen uralkodó Királyunk legmagasabb születési napjának, valamint első Szent Királyunk, Szent István napjának előestéjén tartani szokott világítás a folyó évre függesztésekkel és a világítás céljaira fordítandó összeg egy létesítendő inség-alap javára adassék.

Tanácsunk az inség-alap létesítése iránt indított mozgalmat örömmel üdvözlő és annak érdekében a maga részéről is a legnagyobb készséggel és buzgalommal közreműködik.

Minthogy azonban a közönség könyörületének megnyilatkozásával nem kívánja az alattvaló hódolat és a hazafias kegyelet kifejezésre juttatását háttérbe szorítani, a város középületeinek világítását már azért sem függeszti fel, mert az ez iránti intézkedés hatáskörén kívül áll.

Midőn a sz. kir. város közönségét értesítjük, hogy az idei világítás tekintetében Tanácsunk a közönségre befolyást gyakorolni nem kíván, egyszerűen közbírré tesszük, hogy az inség-alap javára szánt adományokat a polgármesteri hivatal és a kerületi kapitányságok készséges örömmel juttatják a bizottság pénztárába. Kolozsvár szab. kir. város Tanácsának 1904. évi augusztus hó 16-án tartott üléséből.

Fekete Nagy Béla,
polgármester helyettes.

De kaptunk mi egy másik hivatalos irást is ebben az ügyben.

Egy nagyon előkelő testület vezetősége küldött. Szól pedig ez a hivatalos levél a következőképpen:

Kereskedelmi és Iparkamara Kolozsvárt.

Sz. 4311—1904.

Az „Ujság” tek. Szerkesztőségének Helyben

Van szerencsénk tisztelettel felkérni, hogy az ide 7. mellékelt husz (20) koronát a városunkban alakult Inségbizottsághoz eljuttatni méltóztatassék, mint a mely összeget kamaránk, az önként augusztus hó 18 és 20 napjain szokásos világítás megváltása gyanánt, a nagy nyomorral küzdő szegény polgárok inségének részben való enyhítésére szánta.

E szerény adományt azzal a céllal hajtottuk a nyilvánosság útján illetékes helyre juttatni, hogy talán ily módon a polgárság közérdeklődése a csillagokban való világlátás helyett a válságos helyzetben levő szegények támogatása iránt főtérre és hasonló módon megnyilvánul.

Kolozsvár 1904. augusztus 15.
Hafafias tisztelettel

Veisz József, Dr. Gátnán József,
elnök. h. tállár.

A szóban forgó 20 koronát kiadóhivatunk — míg az inség-pénztár megalakítása megtörténik — takarékpénztárban helyezi el.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöksége, tehát példát, követendő példát nyújtott mindenkinek, a miért nemcsak a mi teljes elismerésünkre, de a közönség közönségére is számot tarthat. Ennek a közintézménynek az ablakai tehát sötétek lesznek holnap és pénteken este. De azok a sötét ablakok tanulságos dolgot beszélnek. Azt, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara, mely sokkal elevenebb kontaktusban van az ország közgazdasági életével, mint Salamon tanácsos ur, megérzi és megéri a veszélyt, a mely már a közeli időben erre az országra várakozik. S mivel megéri és megéri is azt: cselekedett s elküldötte a szegényeknek az illuminálás megváltási összegét.

Bevalljuk, hogy ez az adomány és az irás, a legjobbkor érkezett, mert akaratlannul is alapos leckét ad: mint kell eljárni az ilyen dolgokban. Ez nem szószátyárkodás nem frázis, hanem cselekedet. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara sötét ablakai előtt, — ha arra járunk — megemelhetjük a kalapunkat.

Kolozsvár polgárságához pedig van egy kérésünk. Legyenek ma mindenütt sötétek az ablakok. Ne világítsanak senki, hanem juttassa el adományait, az inség-alap javára.

Küldjék el oda, ahova a falragasz jelzi, vagy küldjék el lapunk kiadóhivatába és mi köszönettel nyugtázzuk azt. A hyperloyalitás embereinek nem volt meg a bátorságuk ahhoz, hogy a százásokat az inség-pénztárnak juttassák. Mert nekünk illuminálni kell, ha az apró kunyhókban ordít a nélkülözés. Am legyen meg bennünk, Kolozsvár szabad polgáraiban a bátorság arra, hogy ne világítsunk s legyen meg bennünk a jótékonyság érzése is és adjuk a filéreket arra a célra, hogy a nyomorgókat majdan segíthessük.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsa — méltóztatassék megérteni — megengedte ezt nekünk. Ő azonban világítani fog. A tanácsházról kisugárzó fényesség és a polgárság házainak sötétsége éles képet ad arról, hogy azért jutott el ez a város a közterhek mértéktelen emelkedéséhez, mert ott a tanácsházban sohasem ismerték a város pol-

gárságát és e két tényező lelkiállaga között oly nagy az ellentét, mint a fényes és sötét ablakok között. Ott a lelkekben a sötétség, ám a külső élet csillogó, fényes; emitt pedig szomorúak az ablakok, de a lelkekben ragyog a könyörület éltető sugara.

Maradjanak tehát a mi ablakaink ma és pénteken este sötétek. Nincs ünnepünk, mert szomorú és rettenetes hétköznapiak következnek most reánk és ki tudja, hogy lesz-e még ünnepünk.....

Az „Ujság” szerkesztősége a kiválóságot 10 koronával váltja meg, melyet szintén illetékes helyére fogunk juttatni.

Kirándulás Vajdahunyadra.

A kolozsvári vasuti gépműhely alkalmazottainak tanulmányutja.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, aug. 16.

A Magyar Állam-Vasutak kolozsvári gépműhelyének vezetősége valóságos misziót teljesít. Hogy a munkásokat megóvja a rossz társaságoktól, hogy elzárja az útját a munkások kocsmázásainak, tivornyázásainak: gondoskodik hasznos és kellemes szórakozásról számukra. Egyetlet alapított, önképzőkört, dalárdát, zenekart létesített a vezetőség gondosságára úgy, hogy a kolozsvári vasuti munkásokat a farszóló nehéz munkából kiszabadulva, nem a kocsmákba, mulatóhelyekre vezeti újok, hanem felkeresik a kör helységét, hol lélekemésítő, kellemes szórakozásban van részük. Gyakran mulatságokat, dalestélyeket rendeznek, melyeken családjaikkal együtt igen jól elmulatnak.

Elismerést érdemel a műhely vezetősége e nemes cselekedetért, de az elismerés a közönség, — és a hálát a munkások részéről elsősorban Török Sándor felügyelő illeti, ki minden lehetőt elkövet a műhely munkásainak érdekében s kinek üdvös működése hatalmas oszlopa a munkások erkölcsi fejlődésének, anyagi jólétének.

A kettős ünnepre is hasznos, kellemes és tanulságos szórakoztatásról gondoskodott Török felügyelő a munkások számára. Tanulmányi kirándulást rendezett ugyanis Vajda-Hunyad és vidékére az ottani vasbányák, kohók megtekintésére.

A kiránduláson, melynek rendezésében Meskó János és Monoki Gyula mérnökök segítettek Török felügyelőnek, mintegy ötszáz-an vettek részt és pedig Török Sándor felügyelő családjával, Hosszu Jenő és neje, Meskó János és Monoki Gyula mérnökök, az üzemvezetőség részéről Karabási ellenőr, s az összes munkások családjukkal. A társaság az utat külön vonaton tette meg, melyet Karabási ellenőr vezetett.

Tudósítónk a tanulmányi kirándulásról az alábbiakban számol be:

A máv. kolozsvári műhelyének alkalmazottai számára nagy tanulmányi kirándulást rendezett a műhely vezetősége. A kiránduláson mintegy ötszáz-an vettek részt.

Szombaton délután fél öt órakor indult el a kiránduló társaság külön vonattal Kolozsvárról Vajda-Hunyadra, hova az éjféli órákban érkeztek meg. Az éjtel ott töltötték.

Vasárnap, 14-én reggel hét órakor a társaság a vajdahunyadi vár megtekintésére indult. A feljáró hidhoz érve a vasuti zenekar a Hunyadi-indulóra zendített rá s így vonult be a társaság a várba. A várban a zenekar a Hymnuszt játszotta, kisérve az egész társaság énekelőit. Majd megtekintették a várat. Innen az állam tulajdonát képező vasgyárba mentek, hol a gyári mérnökök kataloizálása mellett tekintették meg az üzem s rendkívüli érdeklődéssel hallgatták a vezető mérnök magyarázatait. Az összes gépek, kohók működésben voltak s lecsapolást is csináltak, hogy a munkások lássák, mint készül az az anyag, a mely az ő munkájukkal válik a mi hasznunkra.

A vasgyár megtekintése után a vajdahunyadi felső állomásról a társaság külön vonaton Gyalárra ment, ahol vasbánya van és ahol közelet termelnek. Itt megmutatták a függő kötélpályát, siklót és a bányát. Az odavezető út is érdekes látni valót nyújtott a kirándulóknak. A vonat szűk hegyszorosokon óriási emelkedésekkel halad felfelé.

Este a társaság Piskire utazott, hol a máv. kolozsvári gépműhely dalárdája és zenekara kitűnően sikerült koncertet rendezett, melyet tánc követett s a mely jó kedvvel a reggeli órákig tartott.

Hétfőn, 15-én délelőtt 10 óra körül a társaság, melyhez Piskiről is igen sokan csatlakoztak, a honvéd-emlékhöz onult ki, hol hazafias ünnepély keretében ünnepélyt tartott s a honvéd-emléket megkoszorúzták.

A lélekemelő, hazafias ünnepélyt a vasut- „Összhang” dalárda Hymnusa vezette be, mely után Tompa Kálmán szavalta el ez alkalomra írt hazafias költeményét.

Majd Török Sándor felügyelő tartott emelkedett hangú ünnepi beszédet, melyben az ott nyugvó hősek emlékét méltatta. Ma is dolgoznunk kell — ha nem is karddal, mint őseinknek, ha nem is kívánja a haza ma vérünket, de kívánja, hogy munkálkodjunk felvirágzásán. Összetartásra int, hogy erősödjünk, gyarapodjunk, mert az egyen-

lenkedés megapasztja sorainkat, pedig úgy is oly kevesen vagyunk, hogy a Széchenyi szavával élve „még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni.”

Akoszort a máv. kolozsvári műhely hivatalnokai és munkásai nevében a következő szavak kíséretében helyezte el a szoborra:

„És most leleszem e koszort s arra kérem az Ég urát, világosítsa meg értelmünket, hogy megérthessük azokat a nagy eszméket, a melyekért elvérztettek azok, a kik itt nyugosznak. Adjon nekünk erőt, hogy megvárthassuk azt a mit ők szerettek. — Áldja meg az Isten a mi munkálkodásunkat, hogy boldog legyen már egyszer ez a haza, s hogy a bérczek föl le az Adrián ne legyen a magyarnak más imádásdja, csak

Isten áldd meg a magyart,
Isten áldd meg a hazát!

A rendkívül nagyhatású emlékbeszédre felhangzó zúgó éljenzés csillapultával a dalárda a szót tot énekelte el.

A szép ünnepély Vig Péter műhely munkás talpraesett záróbeszédével ért véget.

A Rákóczi-induló hangjai mellett osztott szét a közönség, melynek bizonyára még sokáig emlékében marad a szép ünnepély.

A kiránduló-társaság délután 1 órakor indult vissza a külön-vonaton Kolozsvárra, hova este 7 órakor érkeztek meg.

A japán—orosz háború.

— Express tudósítás. —

Budapest, aug. 16.

Az elsőbeszített japán szállítóhajók ime megvannak boszulva. Kamimura tengernagy a vladivosztoki flottát, Togo pedig a port-arturit verte lökre s a Sárga tengernek most már föltűlen ura a japán tengerészet.

Hogy mennyi az orosz flotta vesztesége, egyelőre nem lehet kiszámítani. Bizonyos, hogy a csatahajószámba menő Rurik elstűl, a Recsitelni fogsgiba esett. Sulyosan megseült a Gromoboj és Ruszija, a Czezarevics és a Novik. Az utóbbiak aligha lesznek használhatók többé.

Sulyos veszteség az oroszokra Witthoff és Matuszevics tengernagyok halála, a kik Keller tábornok és Makarov tengernagy után lettek áldozatai az orosz hatalmi önkénynek.

A tengeren történt ezen nagy eseményekhez sorakozik az a körülmény, hogy szombaton reggel 4 órakor megkezdődött Port-Artur általános ostroma, megújult erővel, újabb segítő csapatokkal a Mikádó parancsára.

A nagy horderejű eseményekről a következő táviratok érkeztek.

Pétvárv, aug. 16.

Witthoff és Matuszevics tengernagy halála itt mély megdöbbenést keltett. Witthoff Makarov méltó utódjaként tisztelték s a port-arturi flotta szétverésével nem látnak egyelőre reményt arra, hogy Oroszország tengeri pozícióját visszazerezze. A trónörökös születésére tett előkészületek örömmünnepek tartására — elmaradnak.

Csin-tau, aug. 16.

A Czezarevicsot itt ma a német hatóság lefegyverezte. A legénységet s a tisztet megsekkették, hogy nem vesznek részt a háborúban. Tokióban a Czezarevics elszállítása ellen tiltakoztak s így a hajó egyelőre Csingtauban marad.

Csingtau, aug. 16.

Az a két torpedóromboló, mely a japán flotta elől a kikötőbe menekült, sulyos sérüléssel kiment a nyílt tengerre, nehogy leszereljék.

Csifu, aug. 16.

Port-Artur ostroma minden vonalon a legnagyobb erővel folyik. A japánok két nagy erődnek estek birtokába. Minden pillanatban döntő események vannak kilátásba.

Pétvárv, aug. 16.

Az orosz távirati ügynökségnek jelentik Mukdenből 15-éről: 14-én érkezett jelentés szerint e napon a japánok támadást intéztek Port-Arturra. Ezt azonban nagy veszteséggel verték vissza az egész vonalon. A védelmet Stüssel tábornok vezette. A csapatok szelleme és magatartása kitűnő. Az erősség bőven el van látva élelmiszerekkel. A parancsnok rendíthetetlen bátorsága az összes csapatokat a győzelem biztos tudatával tölti el.

UJDONSÁGOK.

Nyílt kérdés

Apáthy István dr. egyetemi Rektor urhoz.

Kolozsvár, augusztus 16.

Nemcsak mint egyetemi Rektornak, de mint kolozsvári lakosnak és kiváló hazafias polgárnak, tudomásom kell hogy legyen Nagyságodnak arról, hogy városunkban a kereskedelem és ipar pang, a többféle állatjártvány árllatok és gyenge behozatal miatt alig van valami kis forgalom. Bizonyára tudomása van arról is, hogy az általános nagy

szárazság miatt várható nagy nyomorúság enyhítésére Kolozsvár város h polgármesterének elnöksége alatt a múlt héten tartott értekezleten inség-bizottság alakítása határozottat el s ugyanez értekezleten határozattal kimondott az is, hogy felirnak a közoktatásügyi és belügyi miniszterhez, hogy az egyetemi könyvtár, Nemzeti Színház és elemi iskolák stbbi építését sürgősen kezdesse meg, hogy az által városunkban az építőiparosok és száz meg száz munkás keresetbe jusson. Sőt még azt is kimondta az értekezlet, hogy csak helyben lakó munkások alkalmazását engedje meg, s az idegen foglalkozás nélkülüket esedeg el is toloncoltassa.

Amilyen üdvös és helyes gondoskodás ez a bekövetkező nyomor enyhítésére, éppen olyan fájdalmasan tapasztaljuk mi kolozsvári szobafestők és mázólok azt a mellőzést, melyben éppen az ön Rektorsága alatt részesültünk a kolozsvári Tud. Egyetem részéről, midőn a most folyó s több mint négyezer koronát kilevő szobafestői és mázólo munkát Göcz Adolf budapesti vállalkozónak adták ki, a nélkül azonban, hogy annak elkészítésére bármelyikünk is fel-szólítást kapott volna.

Fáj ez a mellőzés, nemcsak azért, mert egész nyári időny alatt alig tudtunk egy kis munkához jutni; de kétszeresre nehezítik esik azért, mert nem árlejtés után estünk el a munka fővállalásától s így bizalmatlansággal is sújtattunk, holott pedig közöttünk nem egy olyan szobafestő és mázólo szakiparos van, a kik a legkényesebb igényeket kielégítő módon is el tudják végezni a reá bízott munkákat.

Tisztelettel kérik azért Nagyságodat, mint a Tud. Egyetem meg ez ideig Rektort, kegyelkedjék fővállalásait adni arról, hogy mi okozta e mellőzést? És hogy nem lehetett volna-e a „Jokai patriotizmus” vádja nélkül e nekünk számottevő állami munkát kolozsvári iparosok által végeztetni?

Kolozsvár, 1904. aug. 16. án.

Mély tisztelettel:

Külcen szobafestő és mázólo iparos.

— (Isntentiszteletek.) E hó 18-án Ó felsége születése napján d. e. 10 órakor a főtéri rom. kath. templomban ünnepi isntentisztelet lesz. Ugyancsak ünnepélyes isntentisztelet tartatik a főtéri templomban Szent István napján d. e. 9 órakor.

— (Zsinati képviselők.) Az erdélyi evang. reform. egyházkerület a múlt hó 1—15 napjain választotta meg a zsinati képviselőket. A gyűléseket kettő időben beadták szavazataikat, melyeket az eszperesek egyházmegyénként összegezve, augusztus 1-re felküldötték az igazgatótanácshoz. Az igazgatótanács megvizsgálván sorra az egyes szavazatokat, a következő eredményt állapította meg. Megválasztottak: egyházi rendes tagokul: Bartha Lajos, Deési Gyula, Ravasz János, Bartha Dező, ifj. Péter Károly, Nagy Károly, Sándor János, Lénárt József; világi rendes tagokul: Simó Lajos, Zayk Dániel, Mezei Albert, Kolozsvári Sándor dr., Lészai Ferenc, Sándor József, Váró Ferenc, Sárkány Lajos dr., Sebess Dénes dr.; egyházi póttagokul: Elekcs Viktor dr., Nagy József esperes, Kovár András, Józ a Sándor, Sófaly Károly, Tóthfalusi József, Juncsó Sándor; világi póttagokul: Apáthy Péter, Szádecky Lajos dr., Bethlen Sándor gróf, Bethlen Balázs gróf, Csernátóni Gyula dr., Ugron János, Gáspár János, Kádár János dr. Pótválasztást is kellett elrendelni az egyházi rendes- és egy világi pótképviselőre, továbbá két egyházi pótképviselőre. Kijelöltettek a rendes egyházi képviselőségre: Pokoly József és Csekme Ferenc, az egyházi póttagokra Papp István, Bodor János, Hepegy Gergely és Vince Ödön, a világi póttagokra Somogyi István és Gyárfás Endre. A tanintézetek képviselőit megválasztottak a theologia és tanítóképzésre részéről Kenessey Béla rendes, Nagy Lajos póttag, a hét kollégium részéről Török István dr. rendes és Fogarasi Albert póttag. A pótválasztás eredménye valószínűleg szeptember hó 15-én lesz véglegesen megállapítható.

— (Főlvétel a Tanítók Házába.) Szeptember első napjain lesz a hunyadiéri Tanítók Háza ünnepélyes felavatása. Az intézetben ötven hely van fentartva az „Élvös-alap” kötelekén kívül álló egyetemi hallgatók számára, kik hatvan korona havi díj mellett lakást (négy ifju számára egy nagy szoba butorozva fűtéssel, világítással, takarítással) mosást és naponta háromszori étkezést kapnak. Ezenkívül fürdő- és tornavíró helyiségek, olvasó- és társalgó-termek (zongorával és biliárdal) áll rendelkezésre. Az intézeti orvos gondozza az egészséggel s külön betegszobák is vannak berendezve. A felügyeletet az intézet bennlakó gondnoka fogja teljesíteni, akinél a felvétel iránt az index előmutatásával lehet jelentkezni.

— (Vizhiány Kolozsvármegyében.) A hetek óta tartó nagy szárazság és a falvakban mindenfelé beállott vízhiány ara indította Dózs a Endre alispánt, hogy ez ügyben sürgős intézkedést tegyen. Az alispán ugyanis körrendeletet adott ki Kolozsvármegyére összes községeihez, mely rendeletben a kender áztatást egyelőre betiltja, hogy a különben is kipadt vízi patakokat ne fertőzzék és a víz az állatok által itható legyen. Továbbá minden község köteles záros határidő alatt két itató kutat létesíteni, melyek elzárva tartassanak és hatósági felügyelet alatt álljanak. Ezeknek a kutaknak kezelése és használata a sóskutak mintája szerint történik, t. i. belőlük csak a naponta megszállt időben meríthet vizet a község lakossága. A mostani aszályos időben rendkívül üdvös rendelkezést — rögtöni végrehajtás végett — még a tegnapi nap folyamán kézbesítették a főzolgabiroknak.

— (Ditrői József halála.) Említettük lapunk tegnapi számában, hogy Ditrői József, mérnök a városi mértékható bivalat főnöke, meghalt. Haláláról gyógyuló családja a következő jelentést adta ki: Aól-íróttak mély fájdalommal tudatják, hogy a feledhetetlen jó férj, gondos édes apa, testvér, vő, sógor, nagybátya és rokon Ditrői József mérnök, a városi mértékható itó hivatal főnöke folyó hó 15-én d. u. 3 és fél órakor, élete 57-ik, második házassága 14-ik évében, a haldokló szentségének ájtatos felvétele után, hosszas szenvedés következtében megszűnt élni. A megboldogultnak földi részelet folyó hó 17-én (szerdán) d. u. 3 órakor ógnak, a rom. kath. vallás szertartása szerint, Erzsébet-ut 31. számú lakásban beszenteltetni s a közös sírkertben örök nyugalomra helyezni; lelkiért pedig az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 18-án (csütörtökön) d. e. 10 órakor fog a a Mátyás-kerályi teri plebánia templomában az egek Urának bemutatni; mely mindkét végkisérletre a rokonok és ismerősök szomoruan meghívának. Nyugodjék csendesen! Kolozsvárt, 1904. augusztus 16. án. Özv. Ditrői József, szül. bithori Apor Vilma, mint az elhunyt neje. Ditrői Iona, Margit, Ella és Gábor, mint gy. rmekei. Özv. Orbán József, szül. Himmesiten Róza, Ditrői Mór és neje Eibenschütz Mari, Bithori Apor Sándor, Andor és Berta, mint testvérei, sógorai és sógoróni. Özv. Bithori Apor Andrásné, szül. Kisabisi Baksi Polixén, mint anyósa Orbán Iona férjhezett Veres Jánosné és gyermekei: Orbán Ella, férjezett Kápolnai Lajosné, Orbán József, Orbán Lajos, dr. Ditrői Nandor, ifj. Ditrői Mór, Ditrői Mariska, Ditrői József és Ditrői Zoltán, mint unoka öccsei és hugai.

— (Kolozsvár a tűzoltó kongresszuson.) A Budapestten rendezendő nemzetközi tűzoltó kongresszuson — miat már említettük is — a kolozsvári önkéntes tűzoltó-egyet is küldöttséggel képviselteti magát. A kongresszuson a kolozsvári tűzoltó-egyet részéről résztvesznek: Dobai Antal alelnök, Polc Rózsa főparancsnok, Böhm Mihály főparancsnok és Körösi József főparancsnoki seaditst.

— (Nagy tűz Déser.) Óriási tűzvész pusztulásról adnak hírt Désről. A tűz a Kossuth Lajos utcában ütött ki és igen nagy mérvet öltve a telefon és távirda épületet is elhamvasztotta. A postahivatal tetőzete is meggyuladt, ezt azonban sikerült megmenteni. A távirda és telefon gépek azonban porrá égték. Az összeköttetés telefon és távirati uton megakadt. A kolozsvári posta és távirda hivatal azonnal intézkedett új gépek beállítására s a vezetékek kiépítését iránt. Tegnapi reggel 2 telefonfelvigyázó és 13 munkás ment ki Déserre. Addig azokat a táviratokat, a miket Szatmár-, Szilagy-, Besztercenasszódmegeyből a dési állomás közvetített, tegnap délig Máramaroszigeten át irányították Kolozsvárra s az ország más részeibe. A Kolozsvárról kiküldött munkások azonnal hozzáláttak a munkához, úgy, hogy tegnap délen már teljesen helyreállott a fennakadt közlekedés. A távirda és telefon hivatal ugyanis átköltözött az átellenben levő állami főgimnázium épületébe s itt rendezték be ideiglenesen a hivatalt.

— (Szátrák a csatónázási munkálatoknál.) Tegnapi reggel 8 órakor a városi csatónázás építésénél mintegy 150 munkás két helyen mind-n előleges bejelentés nélkül beszüntette a munkát, magas bérelemést követelve. A szátrák azonban csak a déli órákig tartott, a mikor a felbujtogatott munkások legnagyobb része munkába állott. A szátrák ösztönjeiről a következő tudósítás számol be: Pollák Samu vállalkozó, a városi csatónázási munkálatoknál állandóan száz cement- és beton munkást alkalmazott. Tekintettel azonban munka sűrűségére Pollák több munkás szegődését vette terbe. Szombaton csakugyan nagy számban jelentkeztek nála munkások, kik közül azonban csak ötvenet — az eddigi munkásokkal együtt ötvenet — alkalmazhatott. A továbbra is alkalmazás nélkül maradt munkások elégtelenedni kezdtek s izgatták a szegődött munkásokat. Egy néhányan bérelemelés követelésére is buzdították a dolgozókat. Az igazgatásnak nem lett meg a kívánt eredménye, a mennyiben tegnap reggel minden zavar nélkül a szátróten munkás dologba állott a Fellegrár- és Rákóczi-utonvégzett betonozási, cementezési munkálatoknál. Az elégedetlenek azonban nem hagytak fel munkájukkal s így történt aztán, hogy mintegy 130 munkás ma reggel 8 órakor megjelent Pollák Samunál és bérfölemelést követelt.

Pollák nem teljesítette a munkások kívánságát és főképen nem teljesítette azt a kívánságukat, hogy bérükből a munkás betegséglétyő intézet számára bizonyos összeget ne vonjon le. Az elégedetlen munkások erre zongoráit kezdtek, mire Pollák Samu a rendőrségre fordult segítségért s felvilágosította a sztrájkolókat követeléseik teljesíthetlensége felől. A beszédnek több sztrájkoló engedett és visszatért munkáját folytatni. Így a rövid időre megszakadt munka már délelőtfolyamán tovább fenakadás nélkül folyt. Ugy hogy a Fellegvári uton délután 85, a Rákóczi uton 45 munkás dolgozott. Rendzavarás nem történt. Az igazító munkások közül a rendőrség letartóztatta Nyánc János kajántói lakost és Oltyán Miklós szászfenesi lakost, kik szabadon bocsátásuk után szintén munkába állottak.

— (Az ipartörvény revíziója.) Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter az ország Összes törvényhatalmához — így Kolozsvár városához is — leiratolt intézett, hogy állítsák össze a területükön lakó iparosmesterek, segédek és tanoncok névjegyzékét és azt augusztus hó 30-ig terjesszék fel a kereskedelmi minisztériumhoz. A miniszter leiratának hangsúlyozza, hogy az ipartörvény revíziójának fontossága megköveteli, hogy a legpontosabb statisztikai adatok álljanak rendelkezésére.

— (A tüzoltó-kongresszus.) A nemzetközi tüzoltószövetség III. kongresszusának külföldi vendégei, illetőleg a szövetség tagjai tegnap este hét órákor érkeztek meg a fővárosba a nyugati pályaudvarra. Gróf Széchenyi Viktor, országgyűlési képviselő, a magyar országos tüzoltószövetség elnöke, küldöttség élén eljött ment Pozsonyig, a havá a külföldiek tegnap reggel 9 órákor érkeztek. Pozsony város és a pozsonyi tüzoltóság a vendégek tiszteletére délelőtti, délután pedig a Palugyay-féle vendéglőben nagy ebédeli rendezett. Délután négy óra tíz perckor indultak a küldöttséggel együtt Pozsonyból Budapestre, utközben csatlakoztak hozzájuk a vidéki tüzoltóságok vezetői.

— (Gyermekcsere.) Gy nagyszobeni jó módú ur (szász) család óhajtaná 15 éves leányát egy kolozsvári ur, lehetőleg tanári családhoz, egy szintén 15 éves alóli fiú- vagy leánygyermekért 2 évre cseréle adni azon célból, hogy az egyik gyermek Kolozsvárt a magyar, a másik Nagyszoban a német nyelvet elsajátítsa. Bővebb felvilágosítást nyújt Valentini Adolf gyógyszerész Széchenyitér (Székely patika.)

— (Mikor szabad a vészféket meghúzni?) Erőse döntést hozott ebben a kérdésben ma délelőtti a legfelső bíróság. Horn Dániel kereskedő ez évi február hó 3-án délután Szabadkáról Budapestre utazott. Mikor a vonat elindult, a vele egy fuikében ülő, bár előtte egészen ismeretlen úrnő — mert férje Szabadkán a vonatról lemaradt — sikoltozni kezdett, összeesett és ájultnak látszott. A kocsiában lévő utasok összefutottak és a jelenet láttára uszolni, biztatni kezdték Horn Dánielt, hogy huzza meg a vészféket. A kereskedő, a kinek sejtelve sem volt arról, hogy miért lett rosszul és ájult el az ő utitársnője, engedett az uszolásnak, megrántotta a vészféket és a már rendes sebességgel haladó vonat néhány pillanat múlva nyílt pályán megállott. A nő ekkor hirtelen felugrott és a vonatról leszállva, viszszaesett a pályaudvarra, a hol a férje tartózkodott. Természetesen a vonatvezető nyomban utána nézett, hogy miért huzták meg a vészféket és a mikor ezt megtudta, Horn ellen a kihágási büntetőtörvénykönyv 111. §-ában kööltírt testi épség ellen irányuló kihágás címén feljelentést tett, mert a vészféket a vasúti szabályzatban tiltott okokból használta. A budapesti büntető bíróság június 2-án tárgyalta az ügyet. Az ügyészi megbízott elvárta a vád képviselőt és Horn megbüntetését kérte. A büntető bíróság el is ítélte a vádlottat behajthatatlanság esetén egy napi elzárásra átváltoztató 100 korona pénzbüntetésre. Horn fölébízott a büntetőtörvényszék főelbírteli tanácsa szintén megállapította a kihágást, az enyhítő körülmények figyelembevételével azonban a vádlott büntetését 8 koránára szállította le. A királyi kuria ma délelőtti a két alsófoku ítélet megváltoztatásával Horn a vád alól fölmentette. Mindkét alsófoku bíróság valónak fogadta el azt, hogy Horn Dániel vádlott a vele utazó nő ájultságát látva, annak testi épségét veszélyeztetve tarthatta; ennek dacára azonban megállapította, hogy Horn a vészféket a vasúti szabályzatban meghatározott indok nélkül használta, mert a vészfék csak a vonat megállításával elkerülhető vagy enyhítő közveszély fenforgása esetén volna használható. A Kuria szerint ezzel ellentétben a vasúti szabályzatból kitűnik, hogy a vészféket az utasoknak vagy a vonat biztonságának veszélyben forgása esetén szabad használni; kétségtelen tehát, hogy valamely utas testi épségének veszélyeztetése a vészfék használására jogosít az a körülmény, hogy az utas a veszélyes állapotot csak színeli, a vészfék jóhiszemű használatát nem gátolhatja, hacsak a használó nem tudott a színelésről. A Kuria szerint ezek után kétségtelen, hogy a két alsófoku bíróság megértette a törvényt, a mikor a vádlottat elítélte.

— (Kirabolta az apját.) Tragikus kimenetelű rablás történt szombaton éjjel a somogyi megyei Egeres közszégyben, hol — mint nekünk írják — Frommer Pál odavál gazdamebert kirabolta a saját fia. Az öreg Frommernak, aki különben igen jó módú ember, volt egy elzúllott fia, akit az apja kénytelen volt még a tavaszszal kitiltani a házból, mert a könnyelmű fiatalember, hogy mulatozó hajlamait kielégíthesse, meglopota a saját apját. A fiatal Frommer a tavasz óta a környékbeli közszégyekben csavargott s ott ismerkedett meg egy Haner Mihály nevű

legényvel, akivel együtt duhajkodtak a mult hétéen. Mikor a pénzük elfogyott, Frommer ezt az indítványt tette pajtásának, hogy rabolják ki az ő apját. Az öreg Frommer ugyanis a mult hétén adia el a buzáját s a fia tudta, hogy most van az öregnél pénz. Ezt akarta elrabolni az apjától. Szombaton éjjel a két cimborá baltákkal fellegyerkezve bemászott Frommerék udvarába. Azt hitték, hogy az öreg — mint mások szokta — künn alszik a tornácán. Véletlenül azonban éppen akkor ben aladt s amikor a két rabló a bezárt szobaajtót fessegette, az öreg Frommer felriadt és rosszat sejtve az asztalhoz sietett, hogy az asztalfülkében tartogatót revolvert elővegye. Amint a revolvert kezébe vette, már is felpattant a bezárt ajtó s azon két bekormozott arc alak lépett be. Az öreg Frommer lőtt s utána az elől álló alak mellén találva összeesett, a másik pedig kifutott s elmenekült. A meglőtt alak csak annyit tudott mondani, hogy: „Apám agyonlőtte!” s aztán rövid vonaglás után meghalt. A meglőtt ember, az elzúllott fiatal Frommer volt. Társát a csendőrök másnap elfogták, aki aztán részletesen előadta az esetet.

— (Házasságscédelgés.) Veszedelemes csalót kerestet a szepesmegyei csendőrség, aki kishirdetéseit révén már egy-néhány vakmerő lopást követett el. A napilapok apró hirdetései között pár hónapok óta állandóan megjelent a következő hirdetés: „Egy 30 éves jó módú feldbirtokos nőstől óhajt s házastársul keres olyan tiszteletes urileányt, akinek 10—20.000 kor. hozománya van. Levelek a kiadóhivatalba kéretnek.” Egy ilyen hirdetés akadt özvegy Wagner Vilmosné, viznicei lakos kezébe, akinek 20 éves eladóleánya van. A gondos anya válaszolt az apró hirdetésre és meghívta a völégényjelöltet háztüsznézébe. Szerdán elegánsan öltözött, napbarmitott arcú cinos fiatal ember érkezett Wagnerékhoz, aki Dorner Imre csallóközi földúrtokosnak mondta magát. A jó módú, kellemesen társalkodó fiatal ember nagyon megnyerte nemcsak a mama, hanem a leány tetszését is, úgy hogy a látogatás második napján, amikor a székhámos völégényjelölt bucsuzni akart, Wagneré és leánya kériék, maradjon még pár napig. Ezt a fiatalember készséggel meg is tette s az idő alatt tejbenvajban fürösztöttek. A jó anya természetesen eldicsékedett mi mindene van a leányának. Megmutogatta a takarékpénztári könyvet s azt a négyezer korona készpénzt, a mit pár héttel ezelőtt kaptak s be akartak tenni a takarékbba, de most már kint hagyják kelengyére. Pénteken délután valami kirándulást terveztek, természetesen a völégényt, aki ebéd után azzal távozott Wagneréktől, hogy átlöszködik a fogadóba bérelt lakásában. Este felé már türelmetlenül küldte szállására, de ott azt az értesítést kapták, hogy a völégény elutazott. Ez a váratlan elutazás nagy bosszúságot idézett elő. De mikor észrevették, hogy a 20.000 koronás takarékkönyv meg a 400 korona készpénz is eltűnt a szekrényből, valóságos megrémültek. A takarékbkét biztosítás iránt azonnal intézkedtek, de a 4000 koronát aligha lehet visszakapni. A csendőrség a személyleírás után körözi a csalót.

— (Gyújtogató örült.) Nagy szerencsétlenséget idézett elő a beregmegei Polyanka közszégyben egy örült embernek gyújtogató mániája. A mult hét elején ugyanis — mint nekünk írják — kigyladt a faluban egy ház, a mit azonban csakhamar eloltottak. Alig csillapodott le azonban a tűz által okozott izgalom, újra tűz keletkezett a közszégy másik végén, hol már mehezebben ment az oltás. Ez alkalommal 4 ház és sok takarmánykészlet égett el. Megállapították, hogy a tüzesetek gyújtogatás folytán keletkeztek, keresték tehát a tettest mindenfelé, de nem tudtak nyomára akadni. Szombaton délbén, a mikor az emberek legnagyobb része a mezőn dolgozott, ismét tűz támadt a faluban. Máthé István szénakozla gyuladt ki. Oltás után megállapították, hogy tűz keletkezése előtt Hájnal István 17 éves félkegyelmű ehanc hereszett a szénatövében s ott gyuladt ki a tűz, a hol a fia feküdt. A csendőrök vallatára fogták a fiút, de nem tudtak belőle kivonni semmit sem. Mikor aztán elbocsátották, a bolond fia oda ment Szabó Pál bírósághoz s annak elmondia, hogy vallatták ugyan a csendőrök, de azért még sem tudták meg, hogy ő gyújtotta fel a házakat. Estére pedig felgyújtja a csendőröket. A bíró elmondia a csendőrszervezőnek, a ki lesbe állott. Szombaton este 9 órákor a suta fia csakugyan meg is jelent a csendőrök kerijében. Majd a házhoz akart közeledni, de már a kertben lefűltek és mikor megmozdították, kőolajba mártott taplót és gyufát találtak nála. Az örültnek — a mint ez kiderült — mániája volt a gyújtogatás. Most ártalmatlanná tették végre.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerdán: Toldi Miklós.
Csütörtökön: A hét Shlézinger.
Pénteken: A madarász.
Szombaton: A hajduk hadnagya.
Vasárnap: Ocskay brigádéros.

* A vasgyáros. Ohnet György romantikus drámája csekély számú közönséget vonzott tegnap este a nyári színházba, pedig a kolozsvári közönség szívesen nézte végig mint törti meg az erős vasgyáros Clair büszkeségét. Hogy a tegnapi előadás meglekintésétől tartózkodott a publikum, ezt csak jól tette. Az utóbbi időben olyan jó, öszszegy előadásban kerültek színe a komoly darabok, főleg a drámák, hogy a drámai ensembliéről a legjobb véleménytől alkothattuk magunknak. Annál kellemetlenebb volt végig nézni azt, a mi tegnap este a színpadon történt. A vezetőség s a darab kiosztására ugylátszik nem nagy

gondot fordított. Egy-két szereplő kivételével mind olyan kezekben voltak a szerepek, kiknek egyénisége és szerepköre semmiképen sem feleltetett annak meg, a mire tegnap hivatva volt. S így még a legjobb igyekvészt mellett sem nyújthattak volna elfogadható. De ez a jó igyekvészt is hiányzott a szereplők némelyikénél, kik akadozva, alighogy eldútlak mondani szerepeiket. Kivételt Tólvölgyi Marit hatalmas drámai erővel megjátszott Clairje és Szentgyörgyi klasszikus alakítása képezett. Tompa buzgalma is elismerést érdemel. A többi szereplők — azt hisszük — néhány kivételével, maguk is csak örvendhetnek, hogy névszerint nem emlékezzünk meg róluk.

* Diszelőadás. Ó felsége születése napjának előestéjén, ma szerdán diszelőadás lesz a nyári színházban. Színe kerül Szigei József történelmi színműve „Toldi Miklós.” Szakács, Tólvölgyi Marit, Szentgyörgyi Laczkó Aranka, Dezséri, Nagy Imre, Tompa, Bérczi, Szegő és Vámos lesznek az előadás főszereplői.

* A madarász, Zeller rég nem adott népszerű operettjét adják pénteken új színpozitással. Az operette 3 fő szerepét Székely, Károlyi Leona és Harkányi Gizella fogják énekelni.

* Reprizek. Két érdekes drámát elevenítenek föl legközelebb. Jókai „Ker-sd a szíved” című, a szabadságharc idejében játszódó színművét és Bródi Sándor „Hőfőherke” c. érdekes drámáját.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, szerdán, augusztus 17-én:

TOLDI MIKLÓS.

Énekes bohózat 5 felvonásban.

Kezdeté fél 8-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, c-üörtökön, augusztus 18-án:

A hét Shlézinger.

Táviratok

Uralkodók találkozósa.

Bécs, aug. 16.

Marienbadból jelentik: Ó Felsége ma délután fél 3 órákor érkezett Marienbadba. A pályaudvaron Edward angol király fogadta az uralkodót.

A marienbadi találkozó.

Ischl, aug. 16.

Ó felsége gróf Paar főhadsegét és Dietrichstein herceg kíséretében kis suite-el reggel 5 óra 29 perckor udvari különvonaton Marienbadba u azott.

Tallian miniszter fiának öngyilkossága.

Lipik, aug. 16.

Tallian Andor, a Ludovika növendéke, Tallian Béla földmívelésiügyi miniszter fia, ma öngyilkosságot követett el, pillanatnyi elmezavarban. A miniszter Bécsben kapta a hirt fia tragédiájáról.

Rákóczy hamvai.

Fiume, aug. 16.

Fiumében mozgalom indult meg hogy a nagy fejedelem hamvai a magyar kikötőn keresztül jussanak hazai földbe és hogy fiume város nagy disszel fogadja a hazatérő hamvakat.

A szegedi színház sorsa.

Szeged, aug. 16.

A városi tanács a színházat — a színügyi bizottság javaslatával ellentétben Makó Lajosnak, a debreceni színház igazgatójának adta ki hat esztendőre. Ennélfogva dr. Janovics Jenő most színház nélkül marad.

A szegedi vasutasok felmenése

Szeged, aug. 16.

Az itteni törvényszék ma hirdette ki az ítéletet a pörbefogott tiz vasutas ügyében. A törvényszék felmentette a vádlottakat és kimondotta, hogy a vasutas nem közhivatalnok.

Hitvesgyilkosság.

Titel, aug. 16.

Felső-Kamok közszégyben ismeretlen tettesek meggyilkolták Zsivanov Miklós férfi-szabót, akit felhurcoltak a padlásra és ott felakasztották. A nyomozás kiderítette, hogy az eltűnt gyilkosokat a meggyilkolt áldozat felesége bérelte fel és Zsivanov Miklósnét le is tartóztatták.

A japán—orosz háboru.

— Legújabb hírek. —

Budapest, aug. 16.

Londonból jelentik: Port-Artur ostroma szárazon és vizen a legnagyobb erővel tart. A japánok szuronyrohammal foglalták el a vár egyik legnagyobb erősségét, az u. n. Tagusau dombot. Hir szerint a mikádó — tekintettel a nagy véráldozatokra — erősen sürgeti az ostrom befejezését. A Kusai nevű erődítést is szuronyral foglalták el a japánok.

Csifuból jelentik: A port-arturi orosz hajók ismét kirohantak, de a japánok üldözöbe vették őket. Az ütközet eredményéről még nem érkezett hir.

Az orosz trónöröklés rendje.

Budapest, aug. 16.

Pétvárról jelentik: A cár a trónöröklés rendjét azesetre ha az uralkodó a nagyherceg trónörökös nagykörtségének beállta előtt halna el, egy szabályozza most kiadott manifestumában, hogy Mihály Alexandrovics nagyherceg lesz az államfő, míg a kiskoru nagyherceg trónörökös gyámsága Alexandra Feodorovna cárnét illeti.

Hét ember tűzhalála.

S.-A.-Ujhely, aug. 16.

Borzalmas tűzvész híret jelentik Bodzás-Ujlakról, ahol tegnap éjjel tűz támadt, mely elpusztította a közszégyt. Két épület kivételével, a közszégy 90 lakóháza és a reform. templom teljesen leégett. Elpusztult a marhaállomány, a takarmány és a tűz áldozata lett hét emberélet is, akiket a lángtengerből nem lehetett kimenteni. Így is minden elpusztult, mert a szörnyű tűzvész kitörése oly gyorsan történt, hogy csupán az emberek kimentéséről lehetett szó.

Aru- és értéktőzsde.

Budapest, aug. 16.

Budapesti gabonátőzsde.

Kevés vételkedv mellett elkel 28.000 métermáza buza, kezdetben nyugodt, változatlan. Záralt felé néhány fillérrel olcsóbb áron. Rozs: ületetlen, bágyadt. Zab változatlan.

Tengeri 5 fillérrel magasabb. Ma nem volt felmondás.

Az 1904. évi aug. hó 12. esti 6 órától aug. 15. esti 6 óráig Budapestre.

Ércszett:	Elszállított:
Buza.... 73541 mm.	Buza... — mm.
Rozs.... 8666 "	Rozs.... — "
Arpa.... 8960 "	Arpa.... 1155 "
Zab.... 9127 "	Zab.... — "
Tengeri... 374 "	Tengeri... 8105 "
Repcé... 407 "	Repcé... — "
Liszt.... 1888 "	Liszt... 29231 "
Korpa... — "	Korpa... 5176 "
Összesen: 67314 mm.	Összesen: 43667 mm.

A határidő-üzlet.

A határidő-üzlet kezdetén szilárd irányzattal nyílt meg, később realizácós következtében az összes gabonamennyek gyengültek.

	Kezdeté	Változás
Buza okt.	10.67	1059—1061
Buza	—	—
Buza apr.	10.86	1081—1082
Rozs	—	—
Rozs októberre	803	826—827
Rozs	—	—
Zab	—	—
Zab okt.	733	729—731
Zab	—	—
Tengeri aug.	749	744—746
Tengeri szept.	752	747—749
Tengeri máj. 1905.	752	744—764
Tengeri	—	—
Repcé	—	—
Repcé aug.	—	—

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Írta: Hyann Hans.

Fordította: Jeanette.

Amerikai—chinai detektiv-regény a jelenkorból.

XVI.

(65)

Egy szép napon az utcán keresztül megyünk, ami Pekingben a borzasztó barna por miatt nehezen megy, látunk egy chinai hölgyet, egy fiatal előkelőnek látszó egyént, két szolgánál által vezetettve, — mert kiscsin elnyomoritott lábaival mennie egyedül lehetetlen — és midőn közelebb érünk észreveszem, hogy szégyény épp parasztot tart a kezében, mely mihelyt kiültl egy másik izzó darabbal cseréltetik ki, melyet egy kuli hátul serpenyőben visz utána. Láttam, hogy itt egy, chinában nagyon szokas fogadalomról van szó, melyet a chinai szllei megbetegedése vagy hasonló eset alkalmával tesz és melyet a legtöbb esetben pontosan be is tartanak.

Midőn mély sajnálkozás és szánalomban merülve, a kis chinai nő után bámultam, egy lökést éreztem karomban és odatekintve

látom, hogy Angelika a borzalom kifejezésével tekint egy férfira, ki az uton keresztüli, éppen mi mellettünk át akar menni.

Északi chinai lehetett, mert magas termető, erős alak volt, egyenes, nagyon büszke tartással!

Különbön katonai mandarin volt harmadik rangfokozatban. Láttam pávatollas, saphirgomba sapkáján. Ruháján arannyal himzet leopárd díszlett és arany örcsotja volt, mit az alacsonyabb rangban levőknek nem szabad viselni. Természetesen szolgája piros selyem ernyőt tartott feje fölé, azon csodalkoztam azonban, hogy nem hordszéken vitette magát. Egy magasabb rangú hivatalnok Chinában, nem szeret a csöcselék közt az utcán járni.

Különbön pedig mindezt csak futólag vehetem szemügyre, mert a K. Angelika elhunyt onnan. Később kérdeztem tőle miért volt annyira megijedve, feleletéből nem tudtam azonban kiokosodni.

A fiatallány mindeddig az ablakpárkányon állt, himzésével elfoglalta.

Nevelőanyja elbeszélése azonban nyugtalaníthatá, mert ülhelyén izgett-mozgott folyton a tanárnőre tekintve, váltakozó arczinnel.

Most felemlékedett, mintha elhagyni készülné a szobát.

E pillanatban a detektivnek hirtelen egy jó eszméje támadt.

A rabló tárcáját fényképpel magánál hordta, mióta Pál eltávoztván az okmányokat belőle, neki adta át. A fényképet Mr. Morrisnak kívánságához képest szívesen adta át, mert hiszen a tettes és közte levő hasonlatosságot Pál legelőszőr is Mr. Morrisól hallotta.

Ezen pénz tárcát hirtelen elővéve, a leányka elő sietett, a fényképet szeméi elé tartva, kérdé:

— Használtott-e ehhez Miss Angelika, igen?... azon embert kérdem, kit Pekingben láttott.

Vad kiáltással tántorodott a leány hátra.

Azután a detektivre rohant — vadságában reá sem lehetett volna ezen gyenge teremtményre ismerni, ki akarta tépni a detektiv kezéből a fényképet, mintha boszut akarna a fényképen állani azért, amit ennek eredetije rajta elkövetett és hogy atyját meggyilkolá.

Fáradtsággal tudta Mr. Morris a pénz tárcát megmenteni, miáltal Pretorius Pál és Merker tanárné a felizgatottat megnyugtattai próbálták.

Midőn ez végre sikerült nekik, Mr. Morris ezalatt az előszobába ment; a két fiatal ember sietve elbucszott az öreg hölgytől, kit néhány szóval a dolog összefüggéséről felvilágosítottak és ki őket azon jó kívánsággal bocsátja utra, hogy végre sikerül a tettest kézrekeríteni.

XVII.

A szív vonzalma.

Newyorkban azóta sok minden megváltozott.

Mr. Wandervelt a prokwista és Mr. Frieker az Ekhard és társa bankoég dispo-nense, nem tanácskoztott többé azon, hogy a cég hogyan lesz képes továbbra is fenn-tartani az üzletet.

A cég fellendült! Azon bizalom, melylyel a Neugorki kereskedővilág Ekhart Sam iránt viseltetett, keresztlúségile az első csapáson, midőn azon gazemberek vagyonától megfosztották. A pénz ugyan már elveszett, de hite-le, melyet tisztelet- és bizalomraméltó magaviselés által kiérdemelt, továbbra is hű maradt hozzá.

(Folyt. köv.)

Felolós szerkesztő:

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉ R.

Október 1-étől kezdve

kiadó

Bolt-helyiségek

Deák Ferenc-utca 12. sz. a.

(Adler-féle ház.)

Ugyanott

Egy utcza emeleti lakás

2 szoba és konyha.

Ertekezhetni:

GOMBOS FERENCZ

nyomdatulajdonosnán,

az „Ujság” kiadóhivatalában

Díszokmannyal kitüntetve!

Bernáth E. Sándor varrógép kerékpár

nagy raktára és hangszer-üzlete a Kolozsvá

